

А. В. Станкевич, аспірант

Національний університет «Одеська юридична академія»

Кафедра цивільного права

вул. Академічна, 2, Одеса, 65009, Україна

e-mail: andre221236@gmail.com

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-6886-0096>

ПРАВОВА ПРИРОДА ДОГОВОРІВ ПРО ПУБЛІЧНІ ЗАКУПІВЛІ ТА ОСОБЛИВОСТІ УКЛАДАННЯ ДОГОВОРІВ В ЕЛЕКТРОННІЙ ФОРМІ

У статті на основі аналізу договірного процесу, за допомогою аналітично-го, формально-логічного та порівняльно-правового методів з'ясовано правову природу особливостей договорів про публічні закупівлі та їх відмінність від інших цивільно-правових і господарських договорів, а також досліджено особливості укладання договорів в електронній формі. Актуальність статті зумовлена вагомим значенням договорів про публічні закупівлі та вивчення особливостей укладання договорів в електронній формі для інтересів державних замовників та держави в цілому.

У ході дослідження з'ясовані властивості та характер договорів про публічні закупівлі та особливостей укладання договорів в електронній формі при аналізі дотримання принципу свободи договору від початку етапу переддоговірного процесу до моменту укладання договору про закупівлю.

При з'ясуванні правової природи договорів про публічні закупівлі та особливостей укладання договорів в електронній формі проводиться аналіз можливості застосування для вказаних договорів поняття «договору як джерела права».

За результатами дослідження встановлена прозорість та відкритість усього договірного процесу, який контролюється громадськістю та державними органами з метою задоволення потреб замовників, які діють в інтересах держави. Важливими рисами правової природи договорів про закупівлі є їх обов'язкова плановість, консенсуальність та платність. Особливим є суб'єктний склад цих договорів при конкурентному характері вказаних договорів, які укладаються здебільшого за результатами конкурентних процедур або спрощеної закупівлі. Особливу роль у цих договорах приймає держава у «якості своєрідного агента договорів». При укладенні договорів про публічні закупівлі діє принцип економічної вигідності та дотримання вимог замовника згідно чинного законодавства.

За результатами та висновками дослідження пропонується використовувати у своїй роботі учасникам договірного процесу - замовникам та учасникам (постачальникам послуг, виконавцям робіт, продавцям товару) та фахівцям в області права. За результатами дослідження пропонується доповнити статтю 640 ЦК України пунктом п'ятим, у якому визначити реєстрацію договорів про закупівлю в органах державного казначейства, яка є обов'язковою, але не зазначена в жодному законодавчому акті. Також у пункті п'ятому вказаної статті пропонується

визначити момент укладання договору про закупівлю, який є відмінним від моменту укладання інших договорів.

Ключові слова: договір про закупівлю, правова природа, тендер, публічні закупівлі, свобода договору, замовник, учасник, електронна система, електронна форма, електронний аукціон, електронна система Prozorro.

Постановка проблеми. В Україні існує велика група договорів щодо публічних закупівель, правова природа яких є дещо відмінною від інших цивільно-правових та господарських договорів та носить специфічний характер. Визначити правову природу договорів про закупівлі можна розглянувши та проаналізувавши увесь договірний процес за допомогою електронної системи Prozorro. Prozorro — це електронна онлайн- платформа, яка об'єднує близько 45 тисяч державних та комунальних органів влади, підприємств, установ та організацій - замовників товарів, робіт та послуг та понад 360 тисяч різних комерційних компаній – постачальників (продавців товару, робіт або послуг). Саме через цю електронну систему щоденно укладаються тисячі договорів про закупівлі, які публікуються в системі Prozorro та є в загальному доступі. Тому актуальним є дослідити ці договори, що укладаються в інтересах замовників, які є спеціальними суб'єктами цих договорів та які мають діяти в інтересах держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. При аналізі правової природи договорів про закупівлі звернено увагу на останні дослідження вчених-цивілістів: О. А. Беяневич, О. П. Віхрова, О. П. Кодинця, О. М. Молявко, Б. В. Покровського, С. О. Погрібного, І. Ф. Севрюкова, Я. М. Шевченко, З. М. Юдіна та ін. За думкою З. М. Юдіна «цивільний договір є основною правовою формою, яка визначає й опосередковує динаміку цивільного обороту» [1]. Не можна не погодитися із визначенням договору, яке пропонують Я. М. Шевченко, О. М. Молявко, І. Ф. Севрюкова та ін. «як вольового акту, який виражає в єдиному волевиявленні загальну волю суб'єктів договору, спрямовану на досягнення певних цивільно-правових наслідків» [2, с. 9]. На думку Б. В. Покровського «договір як юридичний факт зазвичай негайно з набрання ним чинності породжує договір як правовідношення, в якому й реалізується мета договору шляхом його виконання» [3, с. 117]. Слушною є думка З. М. Юдіна, що «під юридичною конструкцією договору розуміється передбачена законом система взаємозалежних компонентів правового характеру, що забезпечує функціонування зв'язків між учасниками договору [1]. Цікавою є також судова практика Верховного Суду, яка має суттєвий вплив на юридичну науку. Можна погодитися з позицією Верховного Суду стосовно дефініції договору «як універсального регулятора приватних відносин, покликанного забезпечити їх регулювання та який має бути направлений на встановлення, зміну або припинення приватних прав та обов'язків» [4]. Стосовно думки С. О. Погрібного щодо «договору як джерела права» [5], зауважимо, що для підтвердження чи спростування цієї думки потрібно дослідити увесь договірний процес та дотримання принципу свободи договору при укладанні договорів про публічні закупівлі.

Метою статті є визначення правової природи та особливостей договорів про публічні закупівлі. Для досягнення мети проводиться співставлення властивостей

та якостей договорів про закупівлю з іншими договорами та досліджується дотримання принципу свободи договору на усіх етапах договірнього процесу.

Виклад основного матеріалу. Поняття договору про закупівлю акумулює в собі загальне поняття договору як правочину у цивільно-правових відношеннях, але має також деякі відмінності.

Перш за все, треба зазначити, що на правову природу договорів про публічні закупівлі впливає те, що вони мають відповідати не лише нормам Цивільного та Господарського кодексів, але й спеціальним нормам Закону України «Про публічні закупівлі» [6] та іншому законодавству щодо публічних закупівель, зокрема Постанові Кабінету Міністрів України від 28.02.2022 р. № 169 «Деякі питання здійснення оборонних та публічних закупівель товарів, робіт і послуг в умовах воєнного стану» та Постанові Кабінету Міністрів України від 12 жовтня 2022 р. № 1178 «Про затвердження особливостей здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України «Про публічні закупівлі», на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування» [7] (надалі - Особливості). Саме вимоги спеціального законодавства про публічні закупівлі вносять у правову природу цих договірних правовідношень окремі риси, або навіть окремі поняття відмінні від правової природи інших цивільно-правових та господарських договорів.

Відповідно до п. 25. ч. 1. ст. 1 Закону України «Про публічні закупівлі» «публічна закупівля (надалі - закупівля) - придбання замовником товарів, робіт і послуг у порядку, встановленому цим Законом» [6].

Законодавець визначив договір про закупівлю у пункті шостому частини першої статті першої Закону України «Про публічні закупівлі», вказавши, що «договір про закупівлю - господарський договір, що укладається між замовником і учасником за результатами проведення процедури закупівлі/спрощеної закупівлі та передбачає платне надання послуг, виконання робіт або придбання товару» [6]. Отже, договір про публічну закупівлю завжди є платним. Конкурентні процедури визначені статтею 13 Закону України «Про публічні закупівлі»; це «відкриті торги; торги з обмеженою участю; конкурентний діалог» [1]. Також, процедурою у розумінні закону є переговорна процедура, яка є неконкурентною. Визначення спрощеної закупівлі надано законодавцем у пункті 28 частини першої статті 1 Закону України «Про публічні закупівлі», згідно з якою «спрощена закупівля - придбання замовником товарів, робіт і послуг, вартість яких дорівнює або перевищує 50 тисяч гривень та є меншою за вартість, що встановлена у пунктах 1 і 2 частини першої статті 3 цього Закону» [6]. Конкурентні процедури та спрощена закупівля передбачають електронний аукціон, тому договори за результатами цих закупівель зазвичай називають тендерними договорами, а сам процес закупівлі - тендерами. Доцільно буде дослідити сам договірний процес цих конкурентних процедур та спрощеної закупівлі, який завершується укладанням договору про закупівлю, зваживши при цьому на визначення поняття договору провідних вчених-цивілістів та Верховного Суду.

«Договір як правовий інститут містить ознаки угоди, згоди і зобов'язання одночасно» [2, с. 15]. Зауважимо також, що «принцип свободи договору є основним та привалуючим принципом Європейського договірнього права» [8].

Наскільки та у якій мірі принцип свободи договору діє у договорах про за-

купівлі та чи може договір про закупівлю трактуватися «як джерело права»? [5]. Свобода договору полягає у свободі вибору контрагента за договором, свободі визначити істотні та інші умови договору, а також свободі укласти, розірвати або змінити умови договору.

Розглядаючи суб'єктний склад договору про публічні закупівлі, проаналізуємо їх роль на юридичну природу договору про закупівлю. Так, спеціальним суб'єктом у договірних правовідносинах у договорах про публічні закупівлі є замовники, перелік яких є визначеним статтею другою закону [6]. Зокрема, це – державні органи, державні та комунальні підприємства та організації, які можуть фінансуватися як з державного або місцевого бюджету, так і за рахунок надходження власних коштів [9]. Іншим суб'єктом договору про закупівлі, так званим «контрагентом замовника», є учасник закупівлі – продавець або постачальник товару, робіт або послуг. Слід у цих правовідносинах та відповідних договорах, окремо виділити підгрупу так званих «тендерних» правовідношень, які виникають при укладанні договорів, вартість яких на сьогодні згідно пунктом 10 Особливостей «вартість товару яких становить або перевищує 100 тис. грн., послуг з поточного ремонту вартість яких становить або перевищує 200 тис. грн., робіт вартість яких становить або перевищує 1,5 млн. грн.» [7]. При укладанні цих договорів необхідно притримуватися певних процедур, визначених законодавством щодо публічних закупівель. Оскільки процедурою у розумінні Закону України «Про публічні закупівлі» не є укладання «прямих договорів» (укладаються без проведення тендерів) сумою до 100 000 гривень, то вказані договори не потребують дослідження в зв'язку з тим, що вони не підпадають під законодавче визначення договорів про закупівлю. Але треба застерегти, що згідно із пунктом 12-1 Особливостей «12-1. Замовники можуть здійснювати публічні закупівлі товарів, послуг, робіт незалежно від їх вартості шляхом застосування відкритих торгів у порядку, визначеному Законом для відкритих торгів» [7]. Це є беззаперечним доказом дотримання принципу свободи договору у публічних закупівлях.

Зважаючи на так званий «поріг» у 100 000,00 грн. при конкурентних процедурах для закупівлі товарів, робіт і послуг, крім послуг з поточного ремонту, вірогідні контрагенти замовника у цих договорах - учасники закупівель, на відміну від звичайних суб'єктів господарювання в Україні, мають притримуватись певних процедур та умов, як до укладання цих договорів, так і при самому їх укладанні та виконанні.

Тому, дослідивши суб'єктний склад договорів про закупівлі, треба зазначити, що принцип свободи договору у договорі про публічні закупівлі набуває дещо іншого сенсу, але повністю відповідає статті 627 Цивільного кодексу України [10]. На свободу договору впливають додаткові, особливі вимоги до учасників цього договірного процесу.

Необхідно зауважити, що «укладення договору є процесом, який може бути охарактеризований своїм початком, перебігом і завершенням, власною динамікою та певними етапами». Можна виділити чотири етапи договірного процесу:

- переддоговірні правовідносини;
- укладання договорів про публічні закупівлі;
- внесення змін до договорів шляхом укладання додаткових угод до договорів про публічні закупівлі;

- виконання діючих договорів про закупівлі [11].

Тому продовжимо дослідження правової природи договорів про публічні закупівлі, аналізуючи договірний процес, починаючи з переддоговірної процедури до моменту укладання договору про закупівлю.

Ще напередодні надання оголошення про закупівлю та напередодні початку переддоговірної процедури у цілому, замовник повинен опублікувати план закупівлі з зазначенням предмету договору і запланованої суми договору про закупівлю та, лише згодом, може розпочати тендерну або іншу процедуру закупівлі. Отже, договори про закупівлю обов'язково носять плановий характер на відміну від звичайних цивільно-правових та господарських договорів.

У переддоговірному процесі в електронній системі Prozorro замовники оприлюднюють оголошення про публічні закупівлі, а у разі проведення відкритих торгів (тендерів), замовники додатково публікують ще й тендерні документації, в яких викладають свої вимоги до учасників та до кількісних, якісних та технічних характеристик предмету закупівлі. Також, замовники обов'язково повинні опубліковувати проекти договорів про закупівлі в усіх конкурентних процедурах. Після публікації оголошення про закупівлю до дати аукціону, триває період уточнень, у якому учасники можуть задавати питання замовнику або вимагати змінити технічні характеристики предмету закупівлі, або кваліфікаційні вимоги до учасників, або внести зміни у проект договору, тощо. Згідно з п. 8. ч. 2. ст 22 Закону України «Про публічні закупівлі» у тендерній документації замовника, яка публікується в електронній системі Prozorro, обов'язково зазначається проект договору про закупівлю з обов'язковим «зазначенням порядку змін його умов» [6]. Зауважимо, що учасники можуть вплинути на зміну умов договору про закупівлю, лише у період уточнень (до проведення електронного аукціону) шляхом надання відповідних пропозицій замовнику щодо змін умов проекту договору.

Це безперечно доводить дієве застосування свободи договору у переддоговірних правовідносинах, які діють на конкурентній основі.

Надалі, після закінчення періоду уточнень та до проведення електронного аукціону, учасники надають свої комерційні пропозиції, які мають відповідати оголошенням, тендерним документаціям замовників та проекту договору про закупівлю. Згідно з п. 32 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про публічні закупівлі» «тендерна пропозиція - пропозиція щодо предмета закупівлі або його частини (лота), яку учасник процедури закупівлі подає замовнику відповідно до вимог тендерної документації» [6]. Тендерна пропозиція є зустрічною пропозицією учасника укласти договір на умовах зазначених в тендерній документації замовника [9].

Отже, опубліковані проекти договорів мають суттєве значення для подальшого договірного процесу та впливають на правову природу договорів про закупівлі оскільки по-перше, учасник повинен погодитися з опублікованим проектом договору, а по-друге, укладений договір про закупівлю має повністю відповідати вказаному опублікованому проекту договору. Тобто договір про закупівлю носить характер договору приєднання.

Так, частиною 4 статті 41 Закону України «Про публічні закупівлі» передбачено, що «умови договору про закупівлю не повинні відрізнятися від змісту тендерної пропозиції/пропозиції за результатами електронного аукціону (в тому числі ціни за одиницю товару) переможця процедури закупівлі/спрощеної

закупівлі або узгодженої ціни пропозиції учасника у разі застосування переговорної процедури, крім випадків визначення грошового еквівалента зобов'язання в іноземній валюті та/або випадків перерахунку ціни за результатами електронного аукціону в бік зменшення ціни тендерної пропозиції/пропозиції учасника без зменшення обсягів закупівлі» [6].

Також, згідно пункту 18 Особливостей «18. Умови договору про закупівлю не повинні відрізнятися від змісту тендерної пропозиції переможця процедури закупівлі, у тому числі, за результатами електронного аукціону [7].

Невідповідність укладеного договору про закупівлю проекту цього договору, який є складовою відповідної тендерної документації замовника, може призвести в подальшому до нікчемності укладеного договору або визнання його у судовому порядку недійсним [9]. Ще на етапі переддоговірного процесу, якщо учасник не погодився з проектом договору замовника, який є обов'язковою складовою тендерної документації (та у якому до речі викладені і умови подальших змін до договору), то замовник відхиляє такого учасника, який, таким чином, вибуває із договірною процесу.

Важливим етапом у договірному процесі є електронний аукціон. Електронний аукціон застосовується для конкурентних процедур та для спрощеної закупівлі. Так, наприклад на 07.10.2022 року тільки на одному електронному майданчику zakupki.gov.ua було 97 941 актуальних тендерів та 51 032 замовників з усієї країни. Вся інформація про тендери, інші процедури та увесь переддоговірний процес, а також інформація про укладені договори та їх подальше виконання з електронних майданчиків потрапляє до центральної бази даних Prozorro та оприлюднюється одночасно на порталі prozorro.gov.ua та на електронних майданчиках замовників та учасників. Вказана інформація є прозорою та доступною для громадськості та для контролюючого органу - Державної аудиторської служби України, яка слідкує за правомірністю проведення усіх процедур та за правомірністю укладання договорів про закупівлі.

Договірний процес носить цілеспрямований, вольовий та здебільшого конкурентний характер на усіх етапах. Адже не будь хто, а саме ті учасники, які проявили волю та зареєструвалися на якомусь із певного числа електронних майданчиків, які об'єднуються електронною системою Prozorro, можуть прийняти участь у відповідному «тендері» (відкритих торгах), запиті цінових пропозицій, іншій конкурентній процедурі або спрощеній закупівлі та можуть розглядатися замовниками як вірогідні контрагенти цих договорів. Та лише ті учасники, які повністю відповідають вимогам замовника, зокрема викладеним у його тендерній документації, та відповідають вимогам законодавства щодо публічних закупівель (зокрема статті 16 та 17 Закону України «Про публічні закупівлі») можуть бути визнані переможцями відповідних тендерів (відкритих торгів) або інших процедур та стати контрагентами цих договорів. Отже, вибір контрагента, який є складовою «свободи договору» контролюється вимогами законодавства і є заздалегідь викладеним у тендерній документації замовника. Так, відповідно до статті 16 Закону України «Про публічні закупівлі» замовник встановлює кваліфікаційні вимоги до учасників процедури закупівлі.

Конкурентний характер договірних відношень перед усім визначає проведення електронного аукціону при відкритих торгах або іншої конкурентної

процедури, яка відбувається гласно та відкрито через систему Prozorro. Отже, весь договірний процес є прозорим, відкритим на всіх етапах та контролюється державою та громадськістю. Після електронного аукціону електронна система за результатами аукціону пропонує замовнику розглянути пропозицію учасника з найменшою вартісною пропозицією предмета закупівлі.

Частиною 15 ст. 29 Закону України «Про публічні закупівлі» передбачено, що «за результатами розгляду та оцінки тендерної пропозиції/ пропозиції замовник визначає переможця процедури закупівлі/спрощеної закупівлі та приймає рішення про намір укласти договір про закупівлю згідно з цим Законом» [6]. Переддоговірний процес триває, і учасник, який визнаний замовником переможцем, повинен оприлюднити через електронну систему Prozorro так звані «документи переможця», які згідно із Законом України «Про публічні закупівлі» та пунктом 47 Особливостей [7] вимагає надати (оприлюднити) замовник. Лише після оприлюднення вищевказаних документів учасника-переможця, може бути укладений та оприлюднений договір про публічні закупівлі. Відсутність у учасника-переможця вказаних документів спричиняє відхилення такого учасника та дещо звужує вибір контрагента замовником. Таким чином, свобода вибору контрагента замовником уточнюється та деталізується ще чинниками, зазначеними у статті 17 Закону України «Про публічні закупівлі», пунктами 44, 45, 47 Особливостей [7], які можуть стати підставою відхилення такого учасника закупівлі. Зокрема, суб'єктом за договором про закупівлю не можуть бути особи, які є пов'язаними особами (із замовником), засуджені за корисливі злочини, у разі наявності інформації про вчинення корупційних діянь або пов'язаних з корупцією правопорушень керівника учасника, у разі наявності інформації про притягнення керівника учасника до кримінальної відповідальності, а також інформації щодо притягнення керівника за правопорушення, пов'язаних із використанням дитячої праці, наявності заборгованості податків та зборів, невиконання попередніх договорів, тощо. Ці вимоги до учасника мають значний вплив на свободу договору щодо суб'єктної його складової. Але, тут треба врахувати, що договори про закупівлю укладаються в інтересах держави, державних та комунальних підприємств та організацій. Такі вимоги до учасників договору про закупівлю забезпечують в подальшому чинне і добросовісне виконання договорів про закупівлю. Таким чином, вимоги статті 17 Закону України «Про публічні закупівлі», пункти 44, 45, 47 Особливостей [7] наголошують додаткові вимоги до добросовісності учасника договірному процесу публічних закупівель. Отже, у договорах про публічні закупівлі діє принцип особливої чистоти перед законом та добросовісності учасників закупівель, що сприяє гарантуванню та забезпеченню інтересів замовників. Це також сприяє запобіганню корисливих та корупційних зловживань усіх учасників договірному процесу.

Слушним є висловлювання О. А. Беяневич, що «у таких договорах держава виступає свого роду агентом публічних інтересів» [12, с. 438-439]. Також, за його думкою «договори про закупівлю є договорами публічної спрямованості, оскільки вони укладаються в інтересах держави. Це безперечно вказує на «однобічність і помилковість зведення зазначених угод (договорів) до суто майнових (майново-господарських)» [13, с. 108]. Отже, на нашу думку, по своїй правовій природі договір про закупівлю носить публічний характер та має риси договору приєднання.

Договір стає обов'язковим для сторін і вступає в силу з моменту його укладання [2, с. 12].

Сам момент укладання договору про закупівлю є відмінним від законодавчого визначення цього моменту частиною першою статті 640 ЦК України, згідно з яким «договір є укладеним з моменту одержання особою, яка направила пропозицію укласти договір, відповіді про прийняття цієї пропозиції» [10] та різниться в залежності від виду закупівельних процедур. Так, момент укладення «тендерних» договорів, зокрема при процедурі відкритих торгів, визначається датою, яка передбачає відтермінований певний строк з дня акцепту замовниками оферти учасників закупівлі. Цей певний строк з дня акцепту необхідний для можливого оскарження учасниками закупівлі результатів електронного аукціону. Так, згідно пункту 49 особливостей «договір про закупівлю не може бути укладено раніше ніж через п'ять днів з дати оприлюднення в електронній системі закупівель повідомлення про намір укласти договір про закупівлю. Замовник укладає договір про закупівлю з учасником, який визнаний переможцем процедури закупівлі, протягом строку дії його пропозиції, не пізніше ніж через 15 днів з дати прийняття рішення про намір укласти договір про закупівлю відповідно до вимог тендерної документації та тендерної пропозиції переможця процедури закупівлі. У випадку обґрунтованої необхідності строк для укладення договору може бути продовжений до 60 днів» [7].

Укладений договір про закупівлю потребує обов'язкової реєстрації в органах державного казначейства України. Це доводить тезу О. А. Беляневич, що у договорах про закупівлі держава є своєрідним «агентом» цих договорів [12].

Висновки і пропозиції. Дослідивши договірний процес при укладанні договору про закупівлю, можна зробити висновок щодо обов'язкової плановості та платності договорів про закупівлі та особливому суб'єктному складі вказаних договорів. Обов'язковою є відповідність укладених договорів про закупівлі проектам договорів, викладених замовниками у переддоговірному процесі. При укладенні договорів про закупівлі діє принцип економічної вигідності та дотримання вимог замовника, які він повинен викласти згідно чинного законодавства про публічні закупівлі. Тому, договори про закупівлю не можна трактувати як джерело права, хоча принцип свободи договору в повній мірі діє на протязі усього договірного процесу. Ці договори є консенсуальними, носять характер публічності та приєднання, хоча можуть вважатися взаємоузгодженими на етапі переддоговірного процесу. Договори про закупівлю є майновими та оплатними, які не можуть бути укладеними на користь третіх осіб, а укладаються в інтересах замовників, які діють в інтересах держави або місцевих органів самоуправління, комунальних підприємств, організацій, тощо.

У ході дослідження договірного процесу виникла пропозиція щодо доповнення статті 640 ЦК України частиною п'ятою:

«5. Договір про закупівлю підлягає реєстрації у органах державного казначейства України та є укладеним після спливу певного відтермінованого строку, який визначений законодавством про публічні закупівлі, з моменту одержання особи, яка направила оферту на укладення договору акцепту замовника на цю пропозицію з метою оскарження цього рішення».

Список використаної літератури

1. Юдін З. М. Тлумачення договору: автореф. дис. ...канд. юрид. наук: 12.00.01. Одеська національна юридична академія. Одеса. 2004. 20 с. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/ac65d5ae-129d-4724-8eaf-06a6ee6407d2/content>. (дата звернення 24.06.2024).
2. Шевченко Я. М., Молявко О. М., Севрюкова І. Ф., та ін. Договір у цивільному і трудовому праві. Довідник. Ч. 1. Київ: Видавничий Дім «Юридична книга», 2000. 280 с.
3. Покровський Б. В. Вибрані праці з цивільного права. Алмати: НДІ приватного права КзДЮУ, 2003. 404 с.
4. Постанова Верховного Суду від 12 травня 2022 р. по справі № 756/15123/18, опублікована у Єдиному державному реєстрі судових рішень України. URL: <https://reestr.court.gov.ua/Review/104330072> (дата звернення 24.06.2024).
5. Погрібний С. О. Механізм та принципи регулювання договірних відносин у цивільному праві України: автореф... дис. докт. юрид. наук. 12.00.03. Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Київ, 2009. 36 с.
6. Про публічні закупівлі: Закон України від 25.12.2015 р. № 922-VIII, опублікований на офіційному порталі Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19> (дата звернення 24.06.2024).
7. Про затвердження особливостей здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України “Про публічні закупівлі”, на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування: Постанова Кабінету Міністрів України від 12 жовтня 2022 р. № 1178, опублікована на офіційному порталі Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1178-2022-%D0%BF#Text>. (дата звернення 24.06.2024).
8. Ulrich Drobnig. General Principles of European Contract Law II. URL: www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/drobnig.html (дата звернення 24.06.2024).
9. Калітенко О. М., Станкевич А. В. Особливості укладання договорів про публічні закупівлі та можливі негативні наслідки у разі порушення певних умов та закону. Правова держава. Одеса. 2022. № 48. С. 39-48.
10. Цивільний кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 р. № 435-IV, опублікований на офіційному порталі Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення 24.06.2024).
11. Кодинець А. О. Правова природа договору в системі цивільно-правових категорій: доктринальні традиції та сучасне розуміння. Актуальні проблеми держави і права. Збірник наукових праць. Вип. 80. Одеса: Гельветика, 2018. С. 72-79.
12. Беляневич О. А. Господарське договірне право України (теоретичні аспекти). Київ: Юрінком Інтер, 2006. 592 с.
13. Віхров О. П. Договірні форми організаційно-господарських зобов'язань. Вісник господарського судочинства. 2008. № 5. С. 105-109.

References

1. Yudin Z. M. (2004). Tlumachennya dogovoru: avtoref. dis... kand. yurid. nauk: 12.00.01. National University «Odesa Law Academy». Odesa. 20 s. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/ac65d5ae-129d-4724-8eaf-06a6ee6407d2/content>. (data zvernennya 24.06.2024) [in Ukrainian].
2. Shevchenko Ya. M., Molyavko O. M., Sevryukova I. F. (2000). Dogovir u civilnomu i trudovomu pravi. Dovidnik. Ch. 1. Kiyiv: Vidavnichij Dim «Yuridichna kniga». 280 s. [in Ukrainian].
3. Pokrovsky B. V. (2003). Selected Works on Civil Law. Almaty: NDI of private law KzDUU. 404 p. [in Ukrainian].
4. Postanova Verhovnogo Sudu vid 12 travnya 2022 po spravi № 756/15123/18, opublikovana u Yedinomu derzhavnomu reyestri sudovih rishen Ukrayini. URL: <https://reestr.court.gov.ua/Review/104330072> (data zvernennya 24.06.2024) [in Ukrainian].

5. Pogribnij S. O. (2009). Mechanizm ta principi regulyuvannya dogovirnih vidnosin u civilnomu pravi Ukrayini: avtoref... dis. dokt. yurid. Nauk. 12.00.03. Kiyivskij nacionalnij universitet imeni Tarasa Shevchenka. Kiyiv. 36 s. [in Ukrainian].
6. Pro publichni zakupivli: Zakon Ukrayini vid 25.12.2015 № 922-VIII, opublikovaniy na oficijnomu portali Verhovnoyi Radi Ukrayini. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19> (data zvernennya 24.06.2024) [in Ukrainian].
7. Pro zatverdzhennya osoblivostej zdijsnennya publichni zakupivel tovariv, robit i poslug dlya zamovnikiv, peredbacheni Zakonom Ukrayini "Pro publichni zakupivli", na period diy pravovogo rezhimu voyennogo stanu v Ukrayini ta protyagom 90 dniv z dnya jogo pripinennya abo skasuvannya: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrayini vid 12 zhovtnya 2022 № 1178, opublikovana na oficijnomu portali Verhovnoyi Radi Ukrayini. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1178-2022-%D0%BF#Text>. (data zvernennya 24.06.2024) [in Ukrainian].
8. Ulrich Drobniy. General Principles of European Contract Law II. URL: www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/drobniy.html.
9. Kalitenko O. M., Stankevich A. V. (2022). Osoblivosti ukladannya dogovoriv pro publichni zakupivli ta mozhlivi negativni naslidki u razi porushennya певnih umov ta zakonu. Pravova derzhava. Odesa. № 48. С. 39-48 [in Ukrainian].
10. Civilnij kodeks Ukrayini: Zakon Ukrayini vid 16 sichnya 2003 № 435-IV, opublikovaniy na oficijnomu portali Verhovnoyi Radi Ukrayini. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (data zvernennya 24.06.2024) [in Ukrainian].
11. Kodinec A. O. (2018). Pravova priroda dogovoru v sistemi civilno-pravovih kategorij: doktrinalni tradiciyi ta suchasne rozuminnya. Aktualni problemi derzhavi i prava. Zbirk naukovih prac. Vip. 80. Odesa: Gelvetika. S. 72-79 [in Ukrainian].
12. Belyanovich O. A. (2006). Gospodarske dogovirne pravo Ukrayini (teoretichni aspekti). Kiyiv: Yurinkom Inter. 592 s. [in Ukrainian].
13. Vihrov O. P. (2008). Dogovirni formi organizacijno-gospodarskih zobov'yazan. Visnik gospodarskogo sudochinstva. № 5. S. 105-109 [in Ukrainian].

Стаття надійшла 19.08.2024 р.

A. V. Stankevych, Postgraduate Student
National University «Odesa Law Academy»
the Department of Civil Law
2 Akademichna St, Odesa, 65009, Ukraine
e-mail: andre221236@gmail.com
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-6886-0096>

THE LEGAL NATURE OF PUBLIC PROCUREMENT AGREEMENTS AND THE FEATURES OF CONTRACTING IN ELECTRONIC FORM

Summary

In the article, based on the analysis of the contractual process, with the help of analytical, formal-logical and comparative legal methods, the legal nature of the peculiarities of public procurement contracts and their difference from other civil-law and economic contracts is clarified, as well as the peculiarities of concluding contracts in electronic form. The relevance of the article is due to the significant importance of contracts on public procurement and the study of the features of concluding contracts in electronic form for the interests of state customers and the state as a whole.

In the course of the study, the properties and nature of public procurement contracts and the peculiarities of concluding contracts in electronic form were clarified in the analysis of compliance with the principle of freedom of contract from the beginning

of the pre-contractual process stage to the moment of concluding the procurement contract.

When clarifying the legal nature of contracts on public procurement and the features of concluding contracts in electronic form, an analysis of the possibility of applying the concept of «a contract as a source of law» to these contracts is carried out.

According to the results of the study, the transparency and openness of the entire contractual process, which is controlled by the public and state bodies in order to meet the needs of customers acting in the interests of the state, has been established. Important features of the legal nature of procurement contracts are their mandatory planning, consensuality and payment. The subject structure of these contracts is special, given the competitive nature of these contracts, which are mostly concluded as a result of competitive procedures or simplified procurement. The state takes a special role in these treaties as «a kind of treaty agent.» When concluding contracts on public procurement, the principle of economic profitability and compliance with the requirements of the customer in accordance with current legislation applies.

According to the results and conclusions of the study, participants of the contractual process - customers and participants (service providers, contractors, sellers of goods) and specialists in the field of law are suggested to use in their work. Based on the results of the research, it is proposed to supplement Article 640 of the Civil Code of Ukraine with the fifth paragraph, in which to define the registration of procurement contracts in the state treasury bodies, which is mandatory, but is not specified in any legislative act. Also, in paragraph five of the specified article, it is proposed to determine the moment of conclusion of the purchase contract, which is different from the moment of conclusion of other contracts.

Keywords: purchase contract, legal nature, tender, public procurement, freedom of contract, customer, participant, electronic system, electronic form, electronic auction, electronic prozorro system.